

MỘT SỐ NỘI DUNG THAY ĐỔI CỦA CƠ CHẾ THỎA THUẬN TRƯỚC VỀ PHƯƠNG PHÁP XÁC ĐỊNH GIÁ TÍNH THUẾ

KHÁNH QUỲNH

Ngày 18/06/2021, Bộ Tài chính đã ban hành Thông tư 45/2021/TT-BTC hướng dẫn áp dụng cơ chế Thỏa thuận trước về phương pháp xác định giá tính thuế (APA) trong quản lý thuế đối với doanh nghiệp có giao dịch liên kết (**Thông tư 45**). Thông tư này bắt đầu có hiệu lực kể từ ngày 03/08/2021 và thay thế cho Thông tư 201/2013/TT-BTC (**Thông tư 201**) hướng dẫn về APA được ban hành trước đây.

Trên thực tế, APA không phải là một cơ chế mới mà đã được quy định tại Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Quản lý thuế vào năm 2012 và được hướng dẫn bởi Thông tư 201. Theo đó, APA được hiểu như một dạng cam kết mang tính pháp lý giữa cơ quan thuế và người nộp thuế về căn cứ tính thuế, phương pháp xác định giá tính thuế hoặc giá tính thuế theo giá thị trường áp dụng cho các giao dịch liên kết trong một thời gian nhất định ở tương lai trên cơ sở đề nghị của người nộp thuế.

Trải qua nhiều lần sửa đổi, bổ sung các quy định về quản lý thuế, cơ chế APA vẫn được đánh giá là công cụ đặc lực của cơ quan thuế trong công tác phòng chống gian lận chuyển đổi giá và là giải pháp hữu hiệu nhằm hạn chế rủi ro về giá chuyển đổi của các doanh nghiệp trong giao dịch liên kết. Do đó, khung pháp lý dành cho cơ chế này ngày càng được hoàn thiện, và thể hiện rõ trong Luật Quản lý thuế 2019, Nghị định 126/2020/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều của Luật Quản lý thuế (**Nghị định 126**), Nghị định 132/2020/NĐ-CP

quy định về quản lý thuế đối với doanh nghiệp có giao dịch liên kết (**Nghị định 132**) và mới đây nhất là Thông tư 45. Trong Bản tin pháp luật số này, NHQuang sẽ phân tích một số nội dung đáng chú ý được đề cập tại Thông tư 45, bao gồm:

Các giao dịch được đề nghị áp dụng APA

Các giao dịch được áp dụng APA là các giao dịch liên kết được quy định tại khoản 2 Điều 1 Nghị định 132, ví dụ như các giao dịch mua, bán, trao đổi, chuyển giao, chuyển nhượng hàng hóa, cung cấp dịch vụ; vay, cho vay, dịch vụ tài chính, đảm bảo tài chính và các công cụ tài chính khác; mua, bán, chuyển giao, chuyển nhượng tài sản hữu hình, tài sản vô hình và thỏa thuận mua, bán, sử dụng chung nguồn lực như tài sản, vốn, lao động, chia sẻ chi phí giữa các bên có quan hệ liên kết, trừ các giao dịch kinh doanh đối với hàng hóa, dịch vụ thuộc phạm vi điều chỉnh giá của Nhà nước thực hiện theo quy định của pháp luật về giá.

Đồng thời, các giao dịch trên phải đáp ứng tất cả các điều kiện sau:

- (i) Giao dịch thực tế đã phát sinh trong hoạt động sản xuất kinh doanh của người nộp thuế và sẽ tiếp tục diễn ra trong giai đoạn đề nghị áp dụng APA;
- (ii) Giao dịch có cơ sở để xác định được bản chất giao dịch quyết định nghĩa vụ thuế và có cơ sở để phân tích, so sánh, lựa chọn đối tượng so sánh độc lập theo quy định tại Điều 6 và Điều 7, Nghị định số 132, dựa trên các thông tin, dữ liệu tuân thủ quy định tại Điểm b, Khoản 6, Điều 42, Luật Quản lý thuế 2019;
- (iii) Giao dịch không thuộc trường hợp có tranh chấp, khiếu nại về thuế;
- (iv) Giao dịch được thực hiện minh bạch, không nhằm mục đích trốn, tránh thuế hoặc lợi dụng Hiệp định thuế.

Nguyên tắc áp dụng APA

Đề nghị áp dụng APA dựa trên 02 nguyên tắc chính gồm: (i) Nguyên tắc giao dịch độc lập, và (ii) Nguyên tắc bản chất hoạt động, giao dịch quyết định nghĩa vụ thuế. Trong đó, bổ sung thêm nguyên tắc APA được thực hiện trên cơ sở đề nghị áp dụng APA chính thức của người nộp thuế cùng với các hồ sơ, tài liệu, thông tin cần thiết được người nộp thuế cung cấp đầy đủ, chính xác.

Thủ tục áp dụng APA; quyền và nghĩa vụ của người nộp thuế

Về cơ bản, các nội dung này được cập nhật, điều chỉnh cho phù hợp với các điều khoản tương ứng của Luật Quản lý thuế 2019 và Nghị định 132. Trong đó, điểm sửa đổi nổi bật nhất là các nội dung liên quan đến thẩm định hồ sơ đề nghị áp dụng APA; trao đổi, đàm phán APA được xây dựng để làm rõ hơn phạm vi của các nghiệp vụ này. Đặc biệt, Thông tư 45 đã giảm bớt thủ tục hành chính khi không còn bắt buộc phải thực hiện thủ tục tham vấn trước khi nộp hồ sơ. Ngoài ra, các nội dung liên quan đến thời hạn giải quyết đã bị loại bỏ để phù hợp thông lệ quốc tế chung của các nước trên thế giới. Vì quy trình giải quyết APA rất phức tạp, đặc biệt là các APA song phương, đa phương nên ngay cả các nước có nhiều kinh nghiệm giải quyết APA cũng không quy định cụ thể hay cố định thời hạn của quy trình này.

Hiệu lực của APA và hiệu lực thi hành

Thời gian có hiệu lực của APA đã ký kết tối đa là 03 năm tính thuế nhưng không vượt quá số năm thực tế người nộp thuế đã hoạt động sản xuất kinh doanh và kê khai, nộp thuế thu nhập doanh nghiệp tại Việt Nam.

Đối với đề nghị áp dụng APA nộp trước ngày Thông tư 45 có hiệu lực nhưng chưa được ký kết và giai đoạn đề nghị áp dụng APA chưa kết thúc tính đến thời điểm Thông tư này có hiệu lực thì được tiếp tục giải quyết theo quy định tại Luật Quản lý thuế 2019, Nghị định 126 và Thông tư 45.

MỘT SỐ BÌNH LUẬN VÀ KHUYẾN NGHỊ

Mặc dù khung pháp lý dành cho APA đã và đang được xây dựng và dần hoàn thiện, nhưng thực tế triển khai cơ chế này vẫn còn gặp nhiều thách thức, đặc biệt là những hạn chế trong việc tiếp cận nguồn cơ sở dữ liệu để thẩm định hồ sơ đề nghị APA. Kể từ khi được quy định tại Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Quản lý thuế 2012 và được hướng dẫn bởi Thông tư 201 đến nay, số lượng hồ sơ đề nghị thực hiện APA khá hạn chế và chưa có một APA nào được ký kết thành công tại Việt Nam. Điều này có thể thấy rõ quá trình đi đến thống nhất phương pháp xác định giá tính thuế không phải là một quá trình đơn giản.

Đứng từ góc nhìn của người nộp thuế, quy định pháp luật hiện nay đang tạo thế "chủ động" cho các doanh nghiệp trong việc đề nghị áp dụng APA. Nói một cách cụ thể, việc áp dụng APA phải dựa trên sự "tự nguyện" đề nghị của người nộp thuế, không phải do sự chỉ định của cơ quan thuế. Do đó, doanh nghiệp nên cân nhắc giữa "lợi ích" và "chi phí" của việc thực hiện APA để lựa chọn phương án tối ưu nhất.

Ngoài ra, doanh nghiệp cần lưu ý các quyền lợi của người nộp thuế được pháp luật ghi nhận để áp dụng quy định một cách hiệu quả. Đơn cử, doanh nghiệp có thể mời hoặc thuê chuyên gia độc lập là người có kỹ năng, kiến thức phù hợp với nội dung APA để tham gia trao đổi, đàm phán APA với cơ quan thuế. Ngoài ra, khi nhận thấy có bất lợi về phía người nộp thuế, doanh nghiệp hoàn toàn có thể yêu cầu rút đơn hoặc dừng đàm phán tại bất cứ thời điểm nào trước khi APA được ký kết; hoặc thậm chí đề nghị sửa đổi hoặc hủy bỏ APA đã ký kết nếu thuộc các trường hợp được quy định tại khoản 9 và khoản 10 Điều 41 Nghị định 126.

